

Культура і мистецтво

Культурне обслуговування населення області здійснюють 4 професійні театри, камерний хор „Кантус”, обласна філармонія, в якій працює 6 професійних музичних колективів, 492 бібліотеки, 466 установ клубного типу, 18 демонстраторів фільмів, 8 державних музеїв, 90 громадських та 2 меморіальні будинки-музеї (А. Коцки та Ф. Манайла), 64 початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади. Ужгородське музичне училище імені Д. Задора, Ужгородський коледж культури і мистецтв, Ужгородські заочні факультети Донецької державної музичної академії ім. С. Прокоф'єва та Київського національного університету культури і мистецтв.

Заклади культури клубного типу є базовими установами культури, що діють з метою створення належних умов для самодіяльної творчості, духовного розвитку, задоволення духовних потреб і організації змістовного відпочинку населення.

У 2010 році в області діяли понад 3,5 тис. клубних формувань, з них понад 1,1 тис. для дітей та підлітків, понад 2,5 тис. колективів художньої самодіяльності, 730 любительських об'єднань. 163 колективи різних жанрів мають звання „народний” („сразковий”), найбільше – в Іршавському (24), Ужгородському (15), Виноградівському (13), Свалявському (12), Хустському (10), Рахівському (10), Тячівському (9) районах, м.Ужгород (13).

На території Закарпатської області взято на державний облік і охорону 478 археологічних, 504 історичні, 86 монументальних, 204 архітектурні пам'ятки, з них 115 споруд дерев'яної сакральної архітектури, у тому числі 177 пам'яток Національного значення.

З метою забезпечення реалізації на території Закарпатської області державної політики у сфері охорони культурної спадщини здійснено ряд заходів.

Проведено ремонтно-реставраційні роботи на об'єктах меморіального комплексу „Пагорб Слави” в м. Ужгород, ремонтно-реставраційні роботи залів, фасадів в Художньому музеї ім. Й.Бокшая та встановлено систему відео спостереження.

Здійснюються роботи по паспортизації дерев'яних церков Закарпаття, що пропонуються до внесення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Проводиться благоустрій території навколо пам'ятника О. Духновича та перед фасадною частиною обласного державного українського музично - драматичного театру.

Матеріально-технічний стан значної кількості клубних закладів області не відповідає сучасним вимогам. 90 відс. закладів культури області знаходяться у сільській місцевості.

Фінансування цих закладів проводиться із сільських та селищних бюджетів і в основному по залишковому принципу. Із 466 клубних закладів – 133 потребують капітального ремонту.

Діяльність бібліотек області у 2010 році була спрямована задоволення інформаційних,

загальнокультурних та освітніх потреб населення області, сприяння духовному розвитку підростаючого покоління, намагання стати своєрідними центрами інформації, розвитку творчих здібностей, спілкування, проведення дозвілля.

Завдяки гранту програми „Бібліоміст”, своєчасної підтримки цього проекту органами місцевої влади, обласна універсальна наукова бібліотека отримала 10 комп'ютерів з ліцензійним програмним забезпеченням, 10 блоків безперебійного живлення, 10 веб-камер з навушниками, принтер, сканер, мультимедійний проектор на суму 62 тис. грн. на відкриття Регіонального тренінгового центру. Також за рахунок перемоги в конкурсі проектів програми „Бібліоміст” відкрито інтернет-центри у бібліотеках Виноградівського району: центральній районній, міській, сільських у Королево, Черна, Олешник, Фанчикуво.

Із зареєстрованих та перереєстрованих в області 376 періодичних видань різних форм власності і спрямування, регулярно виходить близько 15 відсотків, в т. ч. – 22 комунальні, разовий тираж останніх становить близько 60 тисяч примірників. Найтиражованою комунальною газетою є „Новини Закарпаття”, суботній випуск якої виходить накладом понад 20 тисяч примірників. Накладом 17 тисяч примірників виходить газета „РІО”, 15-тисячним – газета „Старий замок „Паланок”. Інші друковані ЗМІ є малотиражними, їх наклад коливається від 1 тисячі до 5-ти тисяч примірників.

В області зареєстровано 22 видання російською (російсько-українською)мовою, 15 - угорською, 3 – румунською, 4 – ромською, по одній - німецькою та словацькою. Водночас більшість із них через фінансові труднощі не виходять.

В області зареєстровано 7 організацій телебачення, 5 – радіомовлення. Найпотужніший електронний засіб масової інформації області – Закарпатська обласна державна телерадіокомпанія отримала дві ліцензії Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на супутникове телерадіомовлення. Вона має редакції, які ведуть мовлення угорською, румунською, словацькою, німецькою, російською, ромською мовами. Одна з найбільших приватних телерадіокомпаній області - ТРК „М-студіо” (м. Мукачево). Інші телерадіоорганізації є малопотужними і покривають своїм ефіром тільки незначну частину території області. До того ж виділений їм ефірний час є обмеженим. Проте на теренах області динамічно розвивається кабельне телебачення. Тут вже працює 65 провайдерів, які обслуговують понад 200 тисяч абонентів.

Закарпатці мають можливість приймати ефірним способом телерадіопрограми із Румунії, Угорщини, Словаччини, Польщі та інших країн. Телерадіопрограми українських, в т.ч. закарпатських мовників, також можна бачити у прилеглих до кордону районах сусідніх країн, але територія їхнього стабільного прийому невелика. Це зумовлено малою потужністю передавачів наших телерадіокомпаній.

Місцеві ефірні телевізійні компанії відповідно до ліцензій працюють: в Ужгороді – Закарпатська ОДТРК („Тиса 1”), ТРК „Даніо”, ТРК „М-студіо” (м. Мукачево); в Хусті – РТК „Хуст”, „М-Студіо”; у Виноградіві – ТРК „Виноградів ТВ”.

Місцеві радіокомпанії відповідно до ліцензій Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення працюють в Ужгороді – ЗОДТРК „Радіо Тиса”, РК „Громадське мовлення”, МПП

„Версія плюс”; Хусті – КМЦ „Барви”, „Радіо Тиса”; у Косівській Полянці – ПП „Радіо Слатіна-РТК”; Мукачевому – РК „Громадське мовлення” та Добрянському – ЗОДТРК „Радіо Тиса” (останні дві ТРО з 2009 р.).

Закарпатська обласна державна телерадіокомпанія своїми радіoproграмами покриває близько 95 відс. території краю. КМЦ „Барва” одна з найпотужніших радіокомпаній області.

Її передачі можна слухати вХустському, Мукачівському, Тячівському, Виноградівському, Берегівському, Іршавському районах. А це –близько 70 відс. мешканців краю. Ефірне мовлення ПП „Радіо Слатіна” можуть приймати понад 30 відс. закарпатців мешканців Тячівського, Рахівського районів. На мешканців обласного центру та прилеглих до нього населених пунктів розраховані програми МПП „Версія”. Вони своїм ефіром охоплюють близько 25 відс. населення.

На даний час поліграфічні підприємства області та друкарні перебувають у приватній та комунальній власності районних та міських громад. Комунальні поліграфічні підприємства працюють на обладнанні, яке морально та фізично застаріло. Не краща ситуація на найбільшому поліграфічному підприємстві області - ВАТ „Видавництво „Закарпаття”, де обладнання для друку газет 80-х років випуску. Закуплене в Угорщині устаткування, яке вже було у користуванні, для друку періодичних видань в кольорі, працює неякісно і часто виходить із ладу. Тому більшість закарпатських газет друкуються за межами області.

Реалізація книжкової продукції в області проводиться через кіоски закарпатської дирекції Українського державного підприємства поштового зв'язку „Укрпошта”, кіоски відкритого акціонерного товариства „Видавництво „Закарпаття” та приватними підприємцями. Загалом у містах з чисельністю понад 20 тисяч мешканців працює 31 магазин, кіосків, книжкових відділів та прилавків. В інших населених пунктах функціонують 59 об'єктів торгівлі книжковою продукцією. У системі споживчої кооперації області діє двадцять торгових точок.